

Gabrielek, hitzaurre gisa egin dudan sarrerako lerroetan jasotzen den gutunarekin batean, baita ere lanaren itzulpenak igorri zizkidan eta horien artean erderaz idatzi zituenak euskaraturik. Beraz, interesgarria iduritzen zait ber-berak euskaratu zituen poesiak ere hemen argitaratzea.

Bere ordena jarraituz, «Primera vez en castellano» deritzanetik hasiko naiz, poemen zenbakiak jarriaz, irakurleak aisago aurkitu ditzan.

J.S.M.

3.

GAZTELANIAZ LEHENIK

(Gamelu baten gerizarako poesia).

I.

GIZONAREN GORPUTZA

39.

Zuzenaren Erreinua.

Zuzenaren erreinua landatuko dute,
ongi-egona izanen da haien heredentzia haundia,
nahitasun bat atzipetzako nahigabearekin
ez baita jokatuko.

Igualtasuna eta berdintasuna izanen da
mundu zehatz eta ekilibratu horren erregela;
amankomuneko arras bakar bat egonen da
hala inor ez dadin izan alde batera baztertua.

Baina nola izanen diren zurezko makinak,
kolore askotako begi kristalezkoekin,
ezkozko bihotz eta erraiekin,
ez dute jakinen bakarrik bekatuan

izakia erredimi litekeela,
eta eskari eta otoitzetan desbizi.

II.

URAREN AZALAREN GAINEAN

Inoiz ez da ezer izan hain giza-beheitiagoa
maitatu ninduen eta arbuiatzen nauen izaki hori baino,
anaia bat bezala nik maitatu nahi izan nuena.

Igurikiera honela tai gabe sarritzen da,
loditzen da, mukurutzen da, bilakatzen da
desesperantzarik haundienean, gogorrean.

Eta eskergaitzki bortitza badirudi ere,
eta botere eta jakintasun guztiaz minzaten bazen ere,
eta hemen, nire gelan, arimarik gabe, utzi banau ere,

nola iher egiteko ongi bantatzen zen
inoiz txaloparik behar ez izanaz,
ezin erran dezaket zergatik zegoen atinik
uraren azalaren gainean.

10.

AGOSTI IBARROLARENTZATEKO POESIA.

Villa Aragon.

Begira, Cesar Vallejo, penetan eta gerizan,
begira eta adi zer diodan, eta segitzen dudan
esaten, geriza-peko edo geriza-gaineko laguna,
zure ate-ondo itzaltsuan diodana.

Zeren, baldin nire lurraz kantatu bazenuen,
Durangoz, Gernikaz eta Bilbaoz,
zein ongi edo kasik ongi kantatu zenuen,
espainolez eta espainolen moduan kantatzen zenuela.

Zure ezpainetatik ateratako kantu batekin,
ongi arrodaturua, erruberaturua, landua,
joko nituzke nire horzak, zure lurra
karez eta adrailuz edo zeharretara kantatzeagatik.

Zeren gertatzen baita, edo diote zutzaz, Cesar
Vallejo, hispaniaki deituraturua, ezen
latin edo kristau izen on batek
gizon on bat latindu edo kristanduko duela.

Latinki aditzen baituzu
kristauki isiltzen dudana. Cesar,
ez erromar marmolez, bai buztina
gorri ketxuaz, moldaturua. Gorri.

.....

zure odol gizon librearena dago; zure larrua
gorri ketxua dago; zure deliberamentua
bai halaber, baina ez ketxua. Peruarra.
Bolibiarra eta monrobiarra zarelako.

Zinzilik dolumin belz afrikarra jarri zizuten.
Nik gernikar Euzkadia kantatuko dut.
Zuk kantatuko duzu Amerika zanba.
Nun izanen diren gizonak gorriak.

*Lurraz gizonari gorazarre (Bizkaiko Seinorioa Jose Maria
Iparragirrerengatik).*

.....

gure
euskal herri kateatuaren boza,
ESIJITZEN DIOT mundu guztiari, MUNDU GUZTIARI,
ekaineko hogeitasei egun honetan,
hemen, Gabriel Arestik, Laudion, Araba,
ESIJITZEN DIOT, bai: ESIJITZEN DIOT, zabal dadila
azterketa bat, hola jakin dadin zeintzuk

izan ziren Iparragirrereren heriotzaren
motibo zehatzak, bai, euskaldun gizon
on hura, zeinari Bizkaiko lurrak gorazarre
egiten dion nire zabala dela
medio, honako 413
berso hauen bitartez.

Albiako Sabinetxeren hondamendien aurrean irain-garbiketa.

.....

egun guztian egonen nintzake minzatu,
urte guztian egonen nintzake mintzatu,
esateko zein haizen, zein izan haizen,
guztiek jakin dezaten, kapitaina,
Sabino Polikarpo Arana eta Goiri,
ez dadin inoiz mututu herriak
ezpainetan jarri zidan boza, kanta nezan
governailu apurtuaren hondamendia,
gaztainondo haltuen mututasuna,
jauregiaren harrizko fermutasuna
eta eliza zaharreko antena (ez gurutzea)...
Sabino Polikarpo Arana eta Goiri...
aita enea... aditzen nauk?... Nanzuzu!

Zazpigarren soneto jazartua.

Beste soneto bat, estranboterik gabe,
hain bakan ezen azentua ere
ez da eroriko seigarren silaba hain
beharrezko horretan; hain bakan ez

dobladura bera ere izanen da indultatua,
ezen endekasilaboa izanen den hamairu
silabakoa, hamairu silabakoa, edo hamalaukoa,
edo gehiagokoa, baldin horrela badakigu

herriak entenitzen duela libre dela,
nire soneto hau, diot libre, diot
nire euskal herri kateatua, gaiso

neure herria, aberats herria ez duena
poeta triste bat emana dezan
ezpain isilduaren erzera.

Laugarrenez Nerea etorkizunaren aurrean.

Zure ahizpei esaiezu zuk, txiki horrek,
zergatikan etxean ez dagoen ogirik, esaiezu
ogia erosi egiten dela, baina ez apirilik
eta ez zure aitaren ohorerik. Zetazko boza,

erreteneko murmurio kantariak,
azal zaiezu esistitzen duela, bizi direla
milaka gizon esperanzarik gabe doilorrak,
zeinetara diruak hamiltzen nauen.

Baina egun bat etorriko da, agian bihar,
zeinean askatasuna, neskatxa lerdan horrek,
zoparekin kantatuko dizue eskuaraz.

eta Gernikako arbola oilariteztatua,
hilotz gaur ezagutu gabeko hori,
mukururagino beteko da frutuz.